EL POU de la gallina
Revista manresana d'informació i opinió

Gent | CARLES CLARET / GERARD OLIVA | Actualitzat el 22/04/2016 a les 10:10

El nou comissionat vol fer revifar un centre històric somort

REPORTATGE- Coincidint amb la remodelaciÃ³ dels cÃ rrecs municipals i l'entrada d'ERC al govern, l'Ajuntament va nomenar Adam MajÃ³Â comissionat del Centre HistÃ²ric de Manresa amb l'objectiu d'iniciar actuacions destinades a revitalitzar-lo. En les primeres setmanes de treball, l'exregidor de la CUP recapta informaciÃ³ de tots els Ã mbits amb la intenciÃ³ d'engegar, tan aviat com sigui possible, actuacions al voltant de l'habitatge, l'activitat econÃ²mica, la situaciÃ³ social i l'espai urbÃ .

La inauguració del renovat carrer del Joc de la Pilota i el seu enllaç amb la plaça d'Europa el 19 de febrer, ha estat una de les poques obres importants en el centre històric en l'últim lustre. L'obra enllaça amb l'actuació portada a terme al carrer de Sobrerroca, que va anar acompanyada d'un embelliment del vial. El govern Junyent, que va trobar unes finances marcades per la desacceleració econòmica i decisions poc encertades en obres de molta magnitud com la de la plaça de la Reforma, va protagonitzar un mandat (2011-2015) d'extrema austeritat en què les grans transformacions relacionades amb l'entorn històric i patrimonial derivaven de projectes o obres engegades pel govern precedent en sectors com la façana sud i la ribera del Cardener.

"Reivindico el nom de barri vell, precisament perquè l'adjectiu vell no ha de ser pejoratiu. Hem de sentir-nos orgullosos del patrimoni que tenim"

La paralització econòmica en el sector immobiliari va fer naufragar els negocis relacionats amb el totxo, tant en els barris perifèrics com en un ja molt castigat nucli antic. De la progressiva degradació del barri vell ja en va parlar el Pou ara fa tot just un any, en l'edició de febrer de 2015, que retratava la manca de manteniment i la deixadesa en molts carrers i edificis, i donava veu a veïns i comerciants molestos per la manca de neteja, endreça i actuacions decidides per part de l'Ajuntament. Al marge de temes de promoció econòmica i de suport a un comerç tradicional tocat de mort i els estira-i-arronsa de la circulació del trànsit rodat en carrers com el renovat Sobrerroca, d'aquell reportatge se'n desprenia la necessitat imperiosa d'un pla de xoc que comencés per augmentar la qualitat de vida del veïnat i, de retruc, de la resta de manresans i visitants forans cada dia més nombrosos.

El comissionat

"Hi ha pisos on no hi ha ningú ni hi viurà mai més. Pisos inhòspits, amb problemes constructius, molt poca llum i sense plaça d'aparcament"

L'encàrrec que rep el comissionat que pren possessió el 2 de febrer es concreta a "capgirar la tendència negativa al barri vell. Si la revertim, tot serà més fàcil i entrarem en un cercle virtuós en què diverses iniciatives evolucionaran en paral·lel per millorar el sector". Adam Majó Garriga ha estat un veí del centre històric de Manresa. Actualment viu a Berga on va néixer la seva filla. A la capital de la comarca veïna forma part de l'assemblea local de la CUP que, a més, ostenta l'alcaldia de després de les últimes municipals. A Manresa, va encapçalar les llistes de la formació durant dos mandats i va formar part del Ple com a regidor de l'oposició.

"Des de l'equip de govern, amb l'ajuda de la resta de grups municipals, caldria debat i consens per donar una segona oportunitat a Fòrum"

Militant històric de l'esquerra independentista, va viure i treballar al centre durant molts anys i va erigir-se com un ferm defensor del transport públic i l'ús de la bicicleta. La trajectòria i el bast coneixement del terreny on ha d'actuar van justificar l'aposta de l'Ajuntament per convertir-lo en pal de paller d'una feina transformadora, tot i que el repte no és gens fàcil. De fet, Majó reconeix que "la realitat al centre històric és complexa. Hi ha zones en les quals la tendència negativa ja ha canviat com al sectors dels Quatre Cantons o al voltant dels nous jutjats, però, com a primer pas, al marge de les actuacions ens cal un canvi general d'actitud respecte del nostre centre històric, posar-lo en valor i recuperar l'autoestima".

"La meva feina ha d'anar de la mà de les regidories i comporta traçar estratègies i accions transversals entre les diferents àrees de govern"

Transversalitat i autonomia

La primera basa de Majó, doncs, és ben intangible i, d'entrada, no representa cap inversió directe per part de les arques municipals. De fet, el càrrec tampoc porta associada cap dotació econòmica. "Compto amb un pressupost propi de zero euros", diu Majó. Malgrat tot, considera que aquest plantejament no és pas dolent ja que, per força, la seva actuació ha d'anar "de la mà de les diferents regidories i comporta traçar estratègies i accions transversals entre les diferents àrees de govern". En conseqüència, la feina del comissionat inclou la implicació de tothom i cerca teixir sinergies entre els diferents calaixos de l'administració local. Una opció lògica si tenim en compte que les problemàtiques al centre històric també abasten àmbits variats que van des de l'urbanisme als serveis socials, passant per temes relacionats amb llicències d'activitat, cultura, joventut, comerç, etc.

De tota manera, continua exposant, "orgànicament, el meu càrrec penja directament d'alcaldia". I subratlla que té "absoluta autonomia de treball, molta més de la que em pensava". En un futur, però, caldrà veure "si rebo suport amb les propostes que faci tant a nivell municipal com en la resta de sectors ciutadans". El comissionat reconeix que, des de l'Ajuntament, "hi ha ganes de moure coses i, d'alguna manera, a algunes regidories, els va bé que els faci encàrrecs i consultes i els porti feina". En aquest últim aspecte hi ha influït "la remodelació de govern feta a principis d'any. Ara molts regidors tenen competències més abastables i poden dedicar-hi més temps". Per altra part, opina, la segmentació del cartipàs municipal entre diferents mans, "és positiva ja que queda molt més clar a qui dirigir-se quan cal tractar un tema o un altre".

Informació

Instal·lat en un espai propietat de Fòrum a l'oficina del POUM del carrer Amigant, a un minut de l'Ajuntament, Adam Majó ha basat les primeres setmanes de feina a impregnar-se del seu objecte d'estudi i treball tant com li és possible. "M'he dedicat, essencialment a rebre molta informació. Tinc una mitjana de tres o quatre reunions diàries tant amb veïns particulars com amb entitats, comerços i empreses. Ara mateix puc dir que conec millor el centre històric que l'Ajuntament". Durant la nostra trobada explica que té reunions pendents amb gent que té tallers de joieria a la zona antiga i que estan interessats a organitzar una mostra. "Són coses que desconeixia i m'agrada saber".

El seu paper, en casos com aquest, és el de mediació i assessorament per intentar agilitzar processos i fomentar la vitalitat del centre històric. El comissionat també parla de les queixes d'alguns veïns i comerciants per la escassa il·luminació d'alguns carrers i la voluntat de molta gent de portar activitats al centre. Aquesta primera etapa, també està servint al responsable del ressorgiment del barri vell per "descobrir tots els racons de la casa gran. Com a regidor a l'oposició, en tenia una visió molt tangencial i hi ha portes que no traspasses mai". Aquest aprenentatge també li resultarà molt útil a l'hora d'interlocutar amb tècnics, regidors i ciutadans en general.

Degradació

El comissionat té clar que l'estat de certs indrets de la ciutat és de degradació evident i que cal actuar amb celeritat si es vol revertir la situació. "La malaltia", exemplifica, "està perfectament diagnosticada. Hi ha hagut estudis de tot tipus i molts han quedat tancats en un calaix per manca de viabilitat o de voluntat política". Majó, a més, apunta que la redacció de l'últim Pla d'Ordenació Urbana Municipal (POUM) tancat a finals del mandat passat, ja va suposar "un estudi i diagnòstic detallat del que calia fer al centre històric i al conjunt de la ciutat". Aquestes són les actuacions a nivell de planejament, però, mentrestant, el que determina com a vital és atendre les necessitats del veïnat i, paral·lelament, fer-li veure tots els avantatges de viure o treballar en aquest sector de la ciutat.

D'acord amb aquesta premissa, el comissionat reivindica "el nom de barri vell, precisament perquè l'adjectiu vell no ha de ser pejoratiu. Hem de sentir-nos orgullosos del patrimoni que tenim. Majó entén que la denominació de centre històric "és la que s'ha de projectar públicament, ja que comprèn tot el barri Antic i sectors d'altres barris com les Escodines i Vic-Remei". En aquest sentit, explicita que un dels seus quatre grans eixos de treball és la recuperació "de l'orgull de barri. Hi ha un problema general de percepció que, fins i tot, contamina veïns del centre històric que viuen raonablement bé i que disposen del triple de serveis que manresans d'altres zones". Majó relata que hi ha persones que ha optat per l'opció d'adquirir un immoble al barri Antic i hi han fet una inversió per adequar-lo a la modernitat i, a més, poder gaudir dels avantatges de viure en un centre on hi ha "tranquil·litat absoluta i taxes de delinqüència baixíssimes". Malgrat tot, alguns veïns "estan acomplexats. La gent no entén com poden viure en un entorn ple de prejudicis de tot tipus". En aquest sentit, continua dient, és clau poder donar "arguments als veïns perquè se sentin orgullosos del sector i puguin defensar les moltes virtuts que té poder-hi viure".

Motors d'activitat

L'atractivitat del centre històric augmentarà si s'hi fan millores físiques i l'entorn es torna més amable, però sobretot si es generen punts motors que garanteixin la circulació de gent. "En una part del centre històric", ressalta Adam Majó, "la que comprèn l'entorn dels nous jutjats, la plaça Gispert, els Quatre Cantons, els voltants del carrer d'Alfons XII o les immediacions de la Seu, la ciutat ha fet bona feina i això es nota". Però, el comissionat considera que aquest sector esdevé només una part de l'extensió del centre històric de Manresa. En queden d'altres d'excessivament somortes. Majó parla del sector dels jutjats i de la fàbrica Balcells per ressaltar com n'és d'important per al renaixement d'una zona urbana, la recuperació o reutilització d'espais i edificis patrimonials que comportin fluxos d'activitat i trànsit de persones.

Per tant, un dels objectius futurs seria engranar altres motors dins del centre històric. "Hem de treballar per portar activitat a edificis com el de l'Anònima, el dels antics jutjats, l'edifici de la plaça del Pedregar que acollia la Cambra de Comerç, l'Ateneu de les Piques... i revitalitzar espais com el mercat de Puigmercadal". Aquesta és una estratègia basada a donar ús a immobles que poden acollir activitats públiques o privades". Amb aquesta intenció, Majó insta institucions com la Denominació d'Origen Pla de Bages a obrir una seu al centre de la capital i a institucions com la Fundació Universitària del Bages a organitzar-hi activitats de tot tipus. Al capdavall, el pla consisteix a revitalitzar el centre portant-hi noves atraccions.

Tot plegat, però, no treu que el comissionat reconegui que es fa necessària l'aplicació de "certa cirurgia en espais especialment deteriorats on cal embellir el paisatge urbà o, directament, esponjar-los obrint espais entre la trama urbana". Tornant als motors de regeneració del centre històric, Adam Majó també considera indispensable portar-hi tantes activitats culturals i festives com sigui possible. Una altra manera de revaloritzar el sector i fer que la ciutadania i els visitants en gaudeixin.

Mètode i calendari

El centre històric ha fet plantejar, des de ja fa molts anys, la necessitat d'un pla de xoc que enceti una nova etapa de rehabilitació encara que faci molt temps que, en alguns indrets, només s'hi visualitzi la deixadesa i la desídia tant de propietaris d'immobles com del govern de la ciutat. Els programes electorals dels partits en les últimes municipals eren plens de bones intencions en aquest àmbit, però la manca de projectes clars i viables i la nul·la activitat d'empreses com Fòrum manté estancades les grans operacions de remodelació.

Ara per ara, però, i al marge d'actuacions d'urgència, la tasca del comissionat és a mitjà i llarg termini. Adam Majó treballa sobre el supòsit que la seva responsabilitat acabarà coincidint amb la fi del mandat. És conscient, en conseqüència, que potser impulsarà "iniciatives que aniran més enllà de la meva etapa o no veuran mai la llum". Com a pas previ a l'assumpció del càrrec, Majó va posar sobre la taula un bon llistat d'actuacions a partir de les quals vol "elaborar certa calendarització, tenint en compte que hi ha intervencions prioritàries i idees més possibles que altres". La metodologia de treball que s'imposa és la "d'obrir molts fronts i estirar dels filons que albirin cert èxit, encara que estiguin relacionats amb intervencions o iniciatives considerades més

secundaries".

Majó explica que té oberts "un trentena de fronts que van des dels usos de l'Anònima a la il·luminació d'alguns carrers que molta gent m'ha traslladat que considera deficient". I, per tirar-los endavant, té clar que necessita "complicitats dins i fora de l'Ajuntament". Com que les problemàtiques al centre històric i la necessitat de revitalitzar-lo són evidents, com apuntava anteriorment, el comissionat considera que ara és "moment d'actuar i no pas d'aprofundir i perdre temps amb més estudis". De les actuacions que pugui impulsar, en vol fer una memòria, un document que determini, especialment, quines són prioritàries o estratègicament indispensables per obrir un cicle de canvi al barri vell.

Habitatge i veïnat

Si el treball al voltant de la millora de l'espai urbà, la qualitat de vida dels veïns o el suport a les iniciatives econòmiques i comercials planteja idees i solucions més determinades, sens dubte, la tasca més complicada que preveu Adam Majó és la relacionada amb "la captació de nous veïns a partir de l'oferta d'habitatge dins del sector". Una empresa complicada si tenim en compte que, a nivell estrictament immobiliari, a Manresa "hi ha una oferta de vivenda nova i seminova amplíssima. Sobren pisos i perdem població". En conseqüència, Majó proposa una visió radical respecte d'alguns immobles del centre històric on "hi ha vivendes on no hi ha ningú ni hi viurà mai més ningú. Són cases i pisos inhòspits, amb problemes constructius, molt poca llum i sense plaça d'aparcament". Així, s'entén que aquesta sigui una oferta molt poc atractiva per a qui busca habitatge.

Façanes molt deteriorades als carrers d'en Botí i de Serarols.

Per aquest motiu, el comissionat pensa que "hi ha cases que s'han d'enderrocar per esponjar i donar claror a altres habitatges que queden amagats entre la trama urbana". Per a altres immobles, Majó explica que "si bé no són òptims per viure-hi, sí que poden ser útils si se'ls donen altres usos com a oficines o comerços". L'exregidor de la CUP creu que, malgrat els inconvenients que hi veu molta gent, el centre històric manresà té potencial i afirma que, per altra banda, detecta que "hi ha molta inquietud per dinamitzar el sector i aprofitar-ne l'atractiu. Gent amb ganes de fer coses des de l'àmbit comercial, però també des d'altres col·lectius amb voluntat explícita de generar activitat al cor de la ciutat".

Fòrum

Una de les eines creades pel primer Ajuntament tripartit l'any 1995 va ser la societat de rehabilitació urbana Fòrum, amb la idea d'impulsar la rehabilitació d'edificis i contribuir a la gestió urbanística dins del centre històric. Dues dècades després, amb les conseqüències de l'esclat de la bombolla immobiliària, "l'empresa està atrapada pels deutes i té molt poc marge d'actuació, més enllà de gestionar l'Oficina Local d'Habitatge", exposa Adam Majó. No obstant això, continua "crec que hauria de jugar un paper actiu en la rehabilitació del centre històric", com en els seus inicis.
El comissionat opina que l'empresa podria fer bona feina "gestionant noves línies d'ajut per a la rehabilitació, de façanes, per exemple, i buscant finançament extern per emprendre rehabilitacions d'edificis d'habitatges d'especial interès pel seu valor patrimonial o pel lloc on estan situats". Amb

l'actual panorama, però, l'ús de Fòrum com a canalitzadora de qualsevol iniciativa destinada a fer reviure el nucli antic passa per recapitalitzar-la amb capital públic. En aquest sentit, Adam Majó planteja que "des de l'equip de govern i amb l'ajuda de la resta de grups municipals caldria debat i consens per donar a Fòrum una segona oportunitat.

El carrer del Joc de la Pilota, inaugurat recentment. L'entorn de la Seu, reformat.

La passera que uneix el Barri Antic amb les Escodines

NOVES EINES PER AL CENTRE HISTÒRIC
Marc Aloy

El dia 1 de febrer es configurava un nou govern a la ciutat, sorgit de l'acord entre les dues forces majoritàries del consistori, CDC i ERC. Un pacte inèdit en 36 anys de democràcia, que ha de servir per donar una nova empenta a Manresa. En polítiques socials i per a la igualtat, en participació ciutadana i transparència, en la promoció econòmica i el foment de la ocupació, en la millora de la mobilitat i l'espai públic i, com no podia ser d'altra manera, en l'impuls al centre històric.

Seria un error pensar que comencem de zero. De feina se n'ha fet. I molta! S'han invertit molts diners en la renovació de carrers i places, en la transformació de sectors fortament degradats com Barreres o el carrer Montserrat. S'han implantat noves activitats que hi han donat un impuls important, tant a nivell econòmic com social. Però ni de bon tros és suficient. Continuem amb un índex molt important d'edificis desocupats i sense condicions per ser utilitzats, amb massa locals tancats, amb grans equipaments que fa dècades que esperen que se'ls tregui la pols per ser útils per als ciutadans.

Cal, per tant, aplicar noves polítiques i això només és possible amb noves eines. La primera de les quals, el comissionat per al Centre Històric, que va començar a caminar fa tot just un mes. Una figura cabdal per proposar noves idees, per generar noves i imprescindibles complicitats. La segona és la creació d'una nova secció de Rehabilitació urbana a l'estructura municipal. Un equip tècnic i pluridisciplinari que ha d'explorar noves fórmules per a la rehabilitació d'habitatges fomentant cooperatives, convenis entre propietaris i promotors, concessions d'ús i gestió o projectes de masoveria urbana com els que duu a terme Càritas. Perquè el repte és colossal i inassumible sense la complicitat del sector privat, però l'administració té la responsabilitat de posar les eines necessàries per fer-ho possible. Només omplint el Centre Històric de nous habitants aconseguirem garantir-ne l'activitat, la conservació i la seva innegable atractivitat.

Marc Aloy i Guàrdia, regidor de Planejament, Projectes urbans i Entorn natural